bhūrja, yava, ratha, aṁsa, vīra etc. where the suffix is either accented or without accent, but for which no root can be found; most formations are derived from roots and are both simplicia and compounds; this suffix is treated as different suffixes by Pāṇini according to the accent, the feminine suffix going with it and the meaning; they are given different anubandhas; *ac, khac* and *ṇac* are always accented and produce oxytones; *ghañ* and *khal* throw the accent on the preceding syllables; *ap* and *kap* are unaccented and others may or may not carry it; only *aṇ, kañ, ṭa* and *ṭak* take *ī* as feminine, while others take *ā*; most of them show the agentive meaning (*kartari*) *aṇ, kañ, kap, ṭa, ṭak* and *ṇa* being exclusively so; *a, aṇ* and *ṇac* produce nomina actionis (*bhāve*), while others express the object (*karman*), means (*karaṇa*) and the locus (*adhikaraṇa*); some like *ka, gha, ḍa, ap* have most of these senses; probable historical sequence of grades before this formant is the full grade (*guṇa*) in the oldest formations, long grade (*vṛddhi*) mostly *ā*, in the next period and the weak grade, mostly *i, u, ṛ* in the latest period, cf. details under each suffix; **E** as a *taddhita* suffix it represents IE o; it has a variety of meanings like 'related to', 'made of', 'coming from', 'a descendant of' etc. and a collective meaning which appears to be the oldest, cf. P. iv. 1. 92; iv. 2. 1; iv. 2. 16; iv. 2. 24; iv. 2. 37; iv. 2. 59; iv. 2. 67; iv. 2. 68; iv. 2. 69; iv. 3. 25; iv. 3. 53; iv. 3. 101; iv. 3. 135; in simplicia the initial syllable shows *vṛddhi*, while in compounds either member can have *vṛddhi* and sometimes both; the accent is shifted from its original position to the opposite end; it replaces the final vowels *a, ā, i* and *ī*; it is applied to nouns, participles and adverbs from the earliest times; a cluster with *y* and *v* is resolved before *vṛddhi*; oxytones are represented by P. with suffixes *ac, ḍac*, and *ṣac*, the barytones by *ap*; initial accent is found with *añ, an* and *ña*, final circumflex with *at*; *añ, aṇ, ḍaṇ, ña, ṇa* and *ṇac* require *vṛddhi*, and *ḍa, ḍac, ḍaṭ* and *ḍaṇ* require the loss of *ṭi*; *ṣa* and *ṣac* take accented *ī* in the feminine and *añ, aṇ, ṭac* and *ḍaṭ* take unaccented *ī*, others *ā*; details under each suffix; **F** used as a *samāsānta* (to produce adjectives when the last member is a noun or collective) represented by P. as *a, ac, ap, ḍac, ṭac, ṣa* and *ṣac*.

[8]**अ** (a) the augment *am* (P. vi. 1. 58) but really the full–grade vowel of the syllable from which the syllable ऋ is derived in words like *draṣṭā, traptā.*

[9]**अ** (a) symbolically used for **A** a metrical foot of three short syllables in the system of Jānāśrayī तरतिम् 1. 32; आदिस्वरैश्च गादिसंज्ञा: 1. 37; गादयो 'नूनंसाग्' इत्येवमादय: । तेषां चादौ वर्तमाना: स्वरा आदय: । तैश्चान्तेऽन्ते उक्तैर्य्यञ्जनैश्च संज्ञा भवन्ति 1. 37 (2); अमुल्ललितं (v. l. आल्ललितं) नेन्नै 2. 8; (here अ stands for *taratim* ⏑⏑⏑); **B** (in Trika) the first element in the conception of the uppermost ego, perfect egoity, essentially transcendental in nature अमूला तत्क्रमाज्ज्ञेया क्षान्ता सृष्टिरुदाहृता ParāTri. verse 8; यत्तु श्रीसोमानन्दपादा: अकार: शिव इत्युक्तस्थकार: शक्तिरुच्यते इत्यागमप्रदर्शनेन अथ इत्येतावदेवानुत्तरम् इति व्याचक्षिरे ParāTri. (comm.) 99. 8; एवं परमेश्वरस्य स्वात्मनि इच्छात्मिका स्वातन्त्र्यशक्तिरनुन्मीलितभावविकासा तथाविधान्तर्घनसंवित्स्वभावविमर्शसारा 'अ' इत्युच्यते Abhi. *on* ParāTri. 167. 5; अ शिवाख्यो माया ParāTri. (comm.) 153. 5; तत्र मुख्यास्तावत् तिस्र: परमेश्वरस्य शक्तय:; अनुत्तर:, इच्छा, उन्मेष इति । तदेव परामर्शत्रयम् अ इ उ इति TantrSā. (Abhi.) 12. 10–14; **C** (in Tantra) considered as a *bījākṣara* आत्मबीजमकारं च स्वान्तं हृद्बीजमेव च । मानसं च मनोबीजं पैतामहमिति स्मृतम् । अपरमनृतं ज्ञेयमकारस्य सुरेश्वरि UddhāK. 5.5.

[10]**अ** (a) *m.* The general and Tantric Kośas, mostly of late date, give a large number of meanings; some of them further distinguish between **अ** and **अ:** as separate words, some describe the grapheme of **अ**; only the meanings Viṣṇu, S'iva and a couple of others are found used in literature, mostly for the purpose of *śleṣa;* Viṣṇu, AgniP. 347. 1; Vaija. 284. 10; TrikāS'e. i. 1. 29; S'abdaBhePra. (Pu.) 1. 9; MediK. 193. 2; NānārthāSaṁ. i. 6. 1; NānārthaMa. 11; NānārthRaMā. 25; EkāNā. (A.) 5; AnekāTi. 1. 5; DharK. 2858; ParaNā. 7; Tantrābhi. i. 1. 1; Tantrābhi. ii. 5. 11; ii. 5. 15; Tantrābhi. v. 35. 5; Tantrābhi. viii. 53. 7; अवस्त्रीकृतमात्मानं नाकलयसि तत्त्वत: कान्त VāsaDa. 196. 1; दिशमन्तकेऽविशमे Kāvyālaṅ. (Ru.) 4. 12 (comm. एवंविधेऽन्तके मृत्यौ सति ए विष्णौ विषये या दिङ्मार्गस्तां दिशमविशं प्रविष्टोऽस्मि); HarVi. 31. 9; विष्णुसंबुद्धि: कथमुच्यताम् । अ इति AlaṅkCū. 20. 1; ए कान्ते सेवते योगं मुक्ताहारपरिच्छद: NalaCam. 2. 18 (comm. कमनीये कान्ते ए कृष्णे…। अत्र पक्षे अ इत्यस्माद् विष्णुवाचकात्सप्तम्येकवचने ए इति रूपम्); (अमितं) अं विष्णुमितं गतम् SaraKaṇṭhā. 228. 6; सह एन अकारेण विष्णुना वर्तत इति सा लक्ष्मी: SaraKaṇṭhā. 294. 19; अ इत्युक्त: परो देव: ViṣṇuTaNi. 11B. 7; अ इत्युक्तो हरिस्तस्य विद्याविद्येति संज्ञिता ViṣṇuTaNi. 11B. 10; क: पूज्य:…अ: कृष्ण: VidaMuMa. 2. 57; को मधुवधूवैधव्यदीक्षागुरु:…अ: कृष्ण: VidaMuMa. 2. 6; सकलभीतिषु दैवतम स्मरन्…सुखी पुमान् भवति S'aṅkaDigVi. (Mā.) 11. 62; आत् विष्णो: अजायत इति काम: अज: ViṣṇuSaBh. 86. 17 (69); अस्य विष्णोर्देवस्य NyāySu. (Ja.) 47 B. 11 *on* ii. 2. 11; अ इवाचरति अति SiddhāKau. 447B. 6; Arhat, अ: सर्वज्ञोऽर्हन् YaśasCam. i. 53. 3 (comm.); cause (*hetu*) सन्मतिसन्मतिरोऽभवनाथ: AlaṅkāCin. 50. 18 (comm. सन्मति: प्रशस्तज्ञानी चासौ वीरजिनश्च । अ: रत्नत्रयहेतु:). Brahmā, वै, उ-अ-ए रुद्र-ब्रह्मकृष्णा: AlaṅkāCin. 29. 22; किंचित्त्वेकाक्षरं यथा हरिशिवादिवाचकम् अ उ इत्यादिकम् PadārthaRaMā. p. 5; other meanings given are *śiva, aṅgaṇa, raṇa, gaurava, antaḥpura, kūrma, bhūṣaṇa, aṅghri, umā, ijyā, śikhā, siddhamantra, rathārvan, arka, cakra, kukkuṭamūrdhan, candra, kamala, vāyu, agni, anumati, śakra, sukhin, dāna, adāna, sattā, kṣepaṇa, kheda, āścarya, nindaka* etc. ViśvaLok. 407. 9; NānārthāSaṁ. i. 6. 1; EkārthaNā. 1. 2; NānārthaMa.11; 12; 38; 39; NānārthRaMā. 25; 26; 52; 53; EkāNā. (vi.) 5; ViśvaPra. 185. 2; DharK. 28. 58; ParyāS'aRa. 1. 84; AnekāTi. 1. 8; 1. 5; NāmaMā. 7; Tantrābhi. ii. 5. 5; ii. 5. 12; Tantrābhi. vii. 47. 5; vii. 47. 6; Tantrābhi. viii. 53. 7; Tantrābhi. v. 35. 5; Tantrābhi. i. 1. 1; Tantrābhi. i. 1. 2; Tantrābhi. iv. 30. 2.

[11]**अ** (a) *m.* [agent noun from *av–*] protector नानानान् Yādavā. 6. 96 (comm. न निषेधे । अ: रक्षक: । अव रक्षणे इति धातो: विचि वलि वलोप:)

[12]**अ** (a) =अति; अत्यर्थं हन्ति हन्यते वेत्यघम् । नैरुक्तेन विधिना अत्यर्थशब्दस्य अकारादेश: कृत:, हन्तेश्च घादेश: Sphuṭā. 66. 9 (*on* 1. 28) [probably the emphatic meaning of negative *a–*]

[13]**अ** (a) *m.* name of an imaginary person यद्येवम् अस्यापत्यमिरित्यत्र न प्राप्नोति अनकारान्तत्वात् Nyās. on KāśiVṛ. P. iv. 1. 95; व्यपदेशिवद्भावादिहापि भवति–अस्यापत्यमिरिति PadMañ. on KāśiVṛ. P. iv. 1. 95.

[14]**अ** (a) *n.* later Kośas give various meanings to it अं ब्रह्मणि AnekāTi. 19; अं सुखं कश्मलं दु:खं पूर्णं दूरं गतं वरम् EkārthaNā. 1. 16; अं शब्दो वक्रवाक्येऽतिदीर्घेऽञ्जलिनियोगयो: । सप्तस्वरान्तमाने च परंज्योतिषि च स्मृत: NānārthRaMā. 50–51; NānārthaMa. 36–37; अं वेधसि तथा रुद्रेऽप्यंकार: कथितो बुधै: ParaNā. 17; अं स्याच्च परमं ब्रह्म Tantrābhi. iii. 23. 9; अं ब्रह्म परम् EkāNā. (A.) 3. cf. **अं**

अइचदेव (aicadeva) *m.* Pr. name of a Brahmin, a donee अइचदेवस्य नप्ता जनदे[व]स्य सुत: EI. xviii. 294. 20 (<आदित्यदेव ?)

अइचुला (aiculā) *m.* Pr. name of a Brahmin भा(? भ)ट्टअइचुलासुत° EI. xviii. 294. 24.

अइबुक (aibuka) *m.* Pr. name of an Arabic king अइबुको नाम मुख्यो मल्लिको मारित: PurāPraSaṁ. 50. 30 [Arabic Aybak; Turkish Aybeg].

अइवुलि (aivuli) *m.* Pr. name of a Brahmin भट्टपुत्रदामाक: अइवुलिसू(? सु)त: EI. iii. 342. 12.

अऋण (a-ṛṇa) *adj.* [*a* for *an*] without debts, free from debts श्राद्धं… कार्यम्…। सऋणैरऋणै: सर्वै: JayāS. 23. 2.

अऋणिन् (a-ṛṇin) *adj.* [*a* before a vowel] having no debts, free from debts or obligations दिवसस्याष्टमे भागे शाकं पचति यो नर: । अऋणी चाप्रवासी च स वारिचर मोदते [quoted from MahāBhā. by S'abdKaDru. and Vāc. but not traceable]

अं (aṁ) **1** the Devanāgarī symbol for the sound called अनुस्वार ṚPrāti. 1. 15; 1. 20 (Uvaṭa अं इति अनुस्वार:); VājPrāti. 8. 21 (Uvaṭa इति स्वरपूर्वमनुस्वारं दर्शयति); अं अ: अनुस्वारविसर्गौ SiddhaHe. i. 1. 9 (comm. अं इति नासिक्यो वर्ण:); बिन्दुद्विबिन्दुमात्रौ वर्णौ क्रमाद् नुविसंज्ञौ स्त: MugdhaBo. 1. 17 (3. 11); occurring in the nominal formations it is given as **मुम्** (s.v.) by Pāṇini; **2** name of the Acc. अमिति द्वितीयाविभक्तेरुपलक्षणम् Tribhā. on TaiPrāti. 1. 28; **3** (in Trika) the highest principle next to the productive energy तत: पुन: क्रियाशक्त्यन्ते सर्वं कार्यभूतं यावदनुत्तरे प्रवेक्ष्यति तावदेव पूर्वं संवेदनसारतया प्रकाशमात्रत्वेन बिन्दुतया आस्ते अमिति TantrSā. (A.) 14. 6. cf. [14]**अ** *n.*

अंविका (aṁvikā) [alternative writing for अम्बिका] मातरि स्मृता, अम्बिकाऽप्यंविका S'abdaRa. (Su.) 2. 134.

[1]**अंश्** (aṁś–)–ʊ [DhātuPā. tradition does not set up this root, some of its forms are included under *aś*- v. P. P. vii. 4. 72 assigns the forms *ānāśa* (ṚV. vi. 16. 26) *ānaśá* (ṚV. iii. 60. 1) *ānaśúḥ* (ṚV i. 52. 14) *ānaśé* (ṚV. v. 7. 8) *ānaśma* (ṚV. x. 31. 3) to *aś*- with *nuṭ* but are due to Attic reduplication (P. vii. 4. 71). *ānáṁśa* (ṚV. viii. 68. 8, AV. vi. 49. 1) indicates the